

MFULULIZO WA DEVENIR GRAND · KITABU 6

UKWELI KUHUSU

UWONGO

« Uwongo uliouacha kuutambua —
na ukweli unaokuweka huru. »

TIMILEHIN IDOWU

thekingdomlifestyle.org

UKWELI KUHUSU UWONGO

*« Uwongo daima hukukuta. Swali pekee ni kama utakuwepo pale
utakapokukuta. »*

TIMILEHIN IDOWU

MENGINEYO KUTOKA KWA TIMILEHIN IDOWU

Kitabu cha 1 — I Must Blow · Utambulisho · Tabia · Kusudi ·
Mchakato

Kitabu cha 2 — I Am the Champion · Nidhamu · Umahiri ·
Uthabiti · Ustahimilivu

Kitabu cha 3 — I Will Be Rich and Famous · Mali · Ushawishi ·
Ujasiriamali · Urithi

Kitabu cha 4 — Don't Scroll Past This · Tabia · Vizazi · Ushauri ·
Urithi

Kitabu cha 5 — LIFE: The Journey · Maisha · Utambulisho · Kusudi
• Urithi

HAKI ZA MWANDISHI

Ukweli kuhusu Uwongo

© 2026 Timilehin Idowu. Haki zote zimehifadhiwa. Toleo la kwanza la Kiswahili.

Hakuna sehemu ya kitabu hiki inayoweza kutolewa au kupelekwa kwa njia yoyote bila ridhaa ya maandishi ya mwandishi, isipokuwa nukuu fupi zinazotumika katika mapitio.

Isipokuwa imeelezwa vingine, marejeo ya Biblia yametolewa kutoka Swahili Union Version (SUV).

Imechapishwa na Flourish Playhouse. Lagos, Naijeria • Toleo la kwanza, 2026

Mawasiliano na maagizo: thekingdomlifestyle.org

KUTOLEA

Kwa kila mtu anayebeba uwongo ambao hawezi kuutaja kikamilifu.

Ule uliouambia. Ule uliambiwa. Ule uliokubali kuamini — kuhusu wewe mwenyewe, kuhusu Mungu, au kuhusu dunia.

Kitabu hiki ni kwa ajili yako.

Kimeandikwa kwa heshima ya Kweli Mwenyewe, Yesu — ambaye hatuachi huru kwa kubishana nasi, bali hutuacha huru kwa kutupenda. Yeye ndiye tiba pekee ambayo dunia ya uongo imewahi kuwa nayo, naye yatosha.

Kweli na ikufikie kama ilivyowafikia wengi kabla yako — polepole au kwa ghafla, lakini kikamilifu. Na ikuweke huru.

Kwa shukrani kwa washauri na sauti zilizoumba ujumbe huu.

KABLA HUJAANZA

Nataka kukuuliza swali kabla hatujaendelea mbele. Si swali la kinadharia — ni swali la kibinafsi. Huna haja ya kusema jibu kwa sauti. Lakini ninakuomba kulijibu kwa uaminifu, kwa nafsi yako, kabla hujageuza ukurasa unaofuata:

« Je! Kuna uwongo ambao unaishi nao kwa sasa — mmoja uliouambia, mmoja uliouambiwa, au mmoja uliokubali kuamini kuhusu wewe mwenyewe, kuhusu mtu mwingine, au kuhusu dunia — ambao unakupotezea kitu ambacho hauwezi kukitaja kikamilifu? »

Kama jibu ni ndiyo — hata kama ni ndiyo ya kimya, ya wasiwasi — kitabu hiki kimeandikwa kwa ajili yako.

Kama jibu ni hapana, kisome hata hivyo. Kwa sababu uwongo ambao hauoni ndiyo hatari zaidi kuliko wote.

DIBAJI

Kwa nini kitabu kuhusu uongo kwa wakati kama huu

Acha nikuambie kwa nini niliandika kitabu hiki. Si kwa sababu mimi ni mgeni kwa uongo. Nalikiandika hasa kwa sababu si mgeni. Nimewahi kuambia uongo — wa aina ile ndogo, ya kujirahisishia, ambao wakati ule ulionekana kama rehema. Nimewahi kuamini uongo — kuhusu mimi mwenyewe, kuhusu Mungu, kuhusu nilichostahili na nilichokosekana kustahili.

Nami nimeuona ulimwengu — katika maisha yangu, katika karne hii — ukichagua uongo kwa kiwango cha kiindustria. Uongo wa kisiasa. Uongo wa kiuchumi. Uongo wa mahusiano. Uongo wa taasisi. Uongo ambao mataifa huyaambia kuhusu historia zao. Uongo ambao viongozi husema kuhusu nia zao.

Tumekuwa wenye ustadi wa ajabu katika kuongo. Tumeupatia majina bora zaidi — kitega uchumi cha maneno, usimamizi wa simulizi, mawasiliano ya kimkakati, ufafanuzi wa kidiplomasia. Tumejenga viwanda vikubwa kuzunguka sanaa ya kufanya lisilo kweli lisikike kama kweli. Na dunia haikupata amani zaidi kwa sababu hiyo. Imevunjika zaidi. Ina wasiwasi zaidi. Ina mashaka zaidi. Imejawa upweke zaidi.

Kitabu hiki ni jibu la hilo. Ni jaribio la uaminifu — kutoka kwa mtu mmoja aliyekuwa pande zote mbili za mstari uliotenganisha kweli na uongo — la kutetea kweli. Uzuri wake. Lazima wake. Amani ile maalum, isiyoweza kubadilishwa, inayoweza kubadilisha dunia, ambayo ni kweli pekee inaweza kuzaa.

Naamini kwa kila kitu kilicho ndani yangu kwamba Yesu hakuzungumza kama mshairi aliposema kuwa yeye ndiye Kweli. Alikuwa anatengeneza uchunguzi. Alikuwa anatuambia ni nini tiba pekee halisi ya dunia.

— Timilehin Idowu

Festac Town, Lagos, NaijERIA, 2026

YALIYOMO

Kabla hujaanza	6
Dibaji	7
Utangulizi	II
Sehemu ya kwanza — Uwongo ni kitu gani haswa	12
Sura ya kwanza — Uwongo wa kwanza	13
Sura ya pili — Muundo wa uwongo	16
Sura ya tatu — Uwongo daima hukukuta	19
Sehemu ya pili — Uwongo tunaouambiana	22
Sura ya nne — Tumeumbwa kukamilishana, si kushindana	23
Sura ya tano — Uwongo kuhusu yule mwingine	26
Sehemu ya tatu — Kweli inayoweka huru	29
Sura ya sita — Mimi ndiye kweli	30
Sura ya saba — Kweli itawaweka huru	32
Sehemu ya nne — Kuishi kweli	34
Sura ya nane — Uadilifu — maisha yasiyogawanyika	35
Sura ya tisa — Kweli katika mahusiano	38
Sura ya kumi — Kweli katika taasisi	40
Sehemu ya tano — Dunia ambayo kweli inaweza kujenga	42
Sura ya kumi na moja — Uwongo unapokuwa vita — habari ya Biafra	43
Sura ya kumi na mbili — Upatanisho — njia pekee ya kupitia	46
Sura ya kumi na tato — Dunia bila uongo	48
Hitimisho — Uwongo unaishia hapa	50
Ukaguzi wa Ukweli wa Siku 30	52
Shukrani	54
Kuhusu mwandishi	55

Mfululizo wa Devenir Grand56

UTANGULIZI

Dunia ina tatizo — nalo lina jina

Waza dunia ikiwa mikononi mwako kwa muda. Si tufe, si ramani — dunia halisi. Yote. Wanadamu zaidi ya bilioni nane. Mataifa, makabila, tamaduni, lugha, imani. Vita vinavyoendelea sasa hivi unaposoma sentensi hii. Sasa uliza swali moja tu: uzi unaunganisha yote ni upi?

Nataka kukupendekezea kwamba chini ya kila ufa mkubwa katika dunia yetu — chini ya vita na mgawanyiko na rushwa na mahusiano yaliyovunjika na mlipuko wa upweke na mgogoro wa uaminifu — kuna sababu moja, ya kale, isiyokufa:

Uwongo.

Si ujinga. Si umaskini. Si itikadi za kisiasa. Si tofauti za kabila. Si mgongano wa utamaduni. Mambo hayo ni ya maana — na kitabu hiki kitayashughulikia. Lakini chini ya yote, ukifuata mizizi hadi chini kabisa, unakuta uwongo uliaminiwa, kweli ilikataliwa, ukweli uliwahi kubadilishwa kwa hadithi ya kujifariji zaidi.

Uwongo si kushindwa tu kwa maadili. Ni kushindwa
kwa muundo. Ujenzi wote wa mateso ya binadamu
umejengwa juu yake.

Na suluhisho — lile linalofanya kazi kweli kweli — si mfumo mpya wa kisiasa wala mfano bora wa kiuchumi. Mizizi ni tatizo la moyo. Na kitu pekee ambacho kimewahi kutatua tatizo la moyo ni kweli. Hasa: Kweli iliyo Mtu.

SEHEMU YA KWANZA

UWONGO NI KITU GANI HASWA

*Asili yake, asili ya tabia yake, na kwa nini ni hatari zaidi
kuliko tunavyodhani*

SURA YA KWANZA

...

UWONGO WA KWANZA

*Mahali haya yote yalipoanzia — na kwa nini ni muhimu wewe
kujua*

Kuna sababu kila mazungumzo kuhusu uongo mwishoni hufika hadithi moja. Si kwa sababu ndiyo hadithi pekee — rekodi ya udanganyifu wa binadamu ni ndefu kuliko maktaba yoyote inavyoweza kubeba — bali kwa sababu ndiyo hadithi ya kwanza. Na uwongo wa kwanza katika historia ya binadamu ni, kwa njia nyingi, muonekano-wa-kielelezo wa kila uwongo uliofuata.

Unafahamu mandharinyuma. Bustani. Watu wawili. Mti. Nyoka. Na swali ambalo halikuwa swali kweli:

*« Je! Mungu amesema kweli, Msile matunda ya mti wo
wote wa bustani? »*

(Mwanzo 3:1)

Angalia kile uwongo ulilofanya kabla hajasema lolote lisilo kweli. Uliotesha shaka. Ulihoji chanzo. Ulipangua amri upya — ukimfanya Mungu asikike mtafutaji wa kuzulia zaidi kuliko alivyokuwa. Uwongo haukuanza na uwongo. Ulianza na upotoshaji.

*« Hakika hamtakufa; kwa maana Mungu ajua ya kuwa,
siku ile mtakapoyala, macho yenu yatachomoza; nanyi
mtakuwa kama Mungu. »*

(Mwanzo 3:4-5)

Hiki ndicho kinachofanya uwongo huu uwe wa kufundisha sana: ulikuwa na sehemu ya kweli ndani yake. Macho yao kweli yalifunguka. Kweli walipata aina ya maarifa. Uwongo ulifanya kazi si kwa kuwa ulikuwa uongo wote wote — bali kwa sababu ulikuwa uongo wa kutosha: ulificha sehemu zile zilizo muhimu kuliko zote.

TAMBUA

Uwongo wa kwanza kabisa katika historia ya binadamu uliuzwa kama kujiboresha. « Mtakuwa kama Mungu. » Uongo mara chache hujionyesha kama uharibifu. Hujionyesha kama kukuhamasisha daraja. Kifungashio ni kivutio kila mara. Yaliyomo ni yaleyale kila mara.

Matokeo ya kwanza

Na matokeo? Si malaani tu zilizotangazwa bustanini. Kuna kitu kirefu zaidi na cha haraka: walijificha. Watu wawili ambao walikuwa wakitembea katika uwazi mkamilifu na Muumba wao, ghafla walihisi lazima ya kujifunika. Hicho ndicho uwongo hufanya katika wakati wake wa kwanza wa matokeo. Si gereza. Si kifo cha haraka. Kujificha. Kujiondoa katika uhusiano. Kuzaliwa kwa aibu.

« Uko wapi? »

Alifahamu walikuwa wapi. Daima hufahamu. Swali hilo si kwa habari zake. Ni kwa ajili yetu. Ni mwaliko wa kuacha kujificha. Wa kutoka nyuma ya miti. Wa kusimama katika nuru ya kweli isiyo ya starehe na kuiacha kufanya kile ambacho ni yeye pekeye awezacho.

TAFAKARI

- » Unajificha wapi kwa sasa — kwa Mungu, kwa watu, kwa nafsi yako?
- » Ni uwongo gani unaouishi ndani yake sasa hivi, na ni lini ulikubali kuupokea kwa mara ya kwanza?
- » Utapoteza nini ukiondoka kujificha? Na unapoteza nini kwa kubaki ndani?

Nitaacha kujificha. Kweli ndiyo kitu pekee kinachoweza kurudisha kile uwongo kilichochukua.

SURA YA PILI

MUUNDO WA UWONGO

Kwa nini umeifananisha kiasi hicho na kweli

Kama uongo ungefika ukiwa mbaya machoni, hakuna mtu angeupokea. Uwongo hauja umevaa mavazi ya uwongo. Huja umevaa mavazi ya hekima, ya wema, ya busara ya kawaida.

Aina saba uwongo huchukua

1. Uwongo wa sifa za uongo

Unaambiwa unachotaka kusikia. Sifa za uongo ni uwongo umevaa mavazi ya upendo — hukupa hisia ya kuthaminiwa, huku kwa kweli ikikunyima maoni ya uaminifu ambayo yangekufanya uwe wa thamani kweli.

2. Uwongo wa kuficha

Kila kitu kilichosemwa ni kweli kitaalam. Lakini kuna kitu muhimu kimeachwa nje. Mshauri wa fedha anayekuambia matarajio ya faida bila kutaja hatari. Ulisema chini ya kweli nzima, ukijua kuwa sehemu uliyoficha ingebadilisha kila kitu.

3. Uwongo wa kitamaduni

Huwa ni uwongo uliokubaliwa na kikundi — familia, kabila, taifa, kizazi — na kutetewa kama mila. Uwongo wa kitamaduni ni hatari kuliko wote, kwa sababu huja na ulinzi wa jamii nzima.

4. Uwongo wa kujidanganya

Huwa ni uwongo unaojiambia mwenyewe. Mimi ni mzima. Sihitaji msaada. Si jambo kubwa hivyo. Uwongo wa kujidanganya ni usaliti wa ndani kabisa unaopatikana — ule ambao wewe uko kwa wakati mmoja mdanganya na anayedanganyika.

5. Uwongo wa kidini

Dini imetumika kujenga na kudumisha baadhi ya uongo mbaya zaidi katika historia ya binadamu. Mungu anataka uwe maskini. Mungu ameidhinisha vita hivi. Mungu anapendelea kabila hili. Marekebisho si kuacha imani. Ni kurudia maandiko — kuyasoma kwa makini, katika muktadha wake, kwa macho ya uaminifu.

6. Uwongo wa kisiasa

Uwongo wa kisiasa husema: upande mwingine si kwamba umekosea tu — ni mbaya. Hudumu kwa sababu ni wa manufaa: huhamasisha na kuunganisha. Lakini hufanya hivyo kwa kuharibu kiungo muhimu kabisa cha jamii ya kisiasa yenye afya: uwezo wa kuona upande mwingine kama wanadamu kamili.

7. Uwongo wa kimfumo

Uwongo wa kimfumo umeingizwaje ndani ya miundo — ya kiuchumi, kijamii, kisheria, kielimu — kwa njia ambayo haimhitaji mtu yeyote kuchagua kwa makusudi kuongo. Mfumo huenda wenyewe tu. Na wengi wa watu walio ndani yake wenyewe wamedanganyika.

Uwongo ambao hakuna mtu anauambia kwa ufahamu
mara nyingi ndiyo uharibifu zaidi — kwa sababu

hakuna mtu anayejiona mwenye jukumu la kuua.

TAFAKARI

- » Ni ipi kati ya aina hizi saba za uwongo iliyo imara zaidi katika maisha yako sasa hivi?
- » Ni uwongo gani wa kitamaduni ulio urithi ambao bado hujaupima?
- » Ni uwongo gani wa kujidanganya unaoudumisha — na ungepoteza nini ukiacha?

Nitautaja uwongo kwa jina lolote anakuja nalo. Umetajwa, hupoteza nguvu. Kutotajwa, hutawala.

SURA YA TATU

...

UWONGO DAIMA HUKUKUTA

Hesabi isiyoepekika ya udanganyifu

Uwongo daima hukukuta.

Si wakati mwingine. Si mara nyingi. Daima. Bila ubaguzi wowote.

ANDIKO

« Msipotezwe; Mungu hatakiwi kudhihakiwa; kwa maana atakachopanda mtu ndicho atakachovuna. » (Wagalatia 6:7) Hii si tishio. Ni maelezo ya jinsi ukweli hufanya kazi.

Ushuhuda watatu wa kisasa

Uwongo wa taasisi za fedha

Mwaka 2008, mfumo wa fedha wa ulimwengu ulikaribia kuporomoka. Chanzo kilikuwa rahisi: uwongo uliodumishwa na tasnia nzima, kwamba baadhi ya mali zilikuwa za thamani kubwa zaidi kuliko walivyokuwa. Watu wa kawaida katika kila bara walipoteza nyumba zao, akiba zao, riziki zao.

Uwongo wa historia ya ukoloni

Uwongo kwamba baadhi ya watu walikuwa chini ya utu ulitumika kutetea karne za unyonyaji, utumwa, na ukatili wa kitaasisi. Uwongo huo haukupotea wakati bendera ziliposhushwa. Uliingia chini ya ardhi — kwenye saikolojia ya mataifa, kwenye ujenzi wa uchumi.

Uwongo ndani ya nyumba

Ndoa ambayo wanandoa wote walifahamu, miaka kabla ya mgogoro, kwamba kuna kitu kisichokweli kabisa. Walikubaliana — kwa kimya kimya — kudumisha mchezo wa kuigiza. Uwongo unaingia ndani ya nyumba haubaki ndani ya nyumba. Hukabidhiwa vizazi vinavyokuja.

Uwongo unaonekana mdogo mno ya kushughulika
nao leo ndiye mgogoro ambao kesho utaonekana
kutoka mahali pasipo. Daima ulitoka mahali fulani.

Kwa nini uwongo hauwezi kutoa amani

Baadhi ya uongo huwasilishwa kama muhimu kwa ajili ya amani. Naomba niwe wazi: hicho si amani. Ni mchezo wa kuigiza amani juu ya msingi wa uwongo. Amani halisi — ile iliyo imara, inayodumu, inayoweza kukabidhiwa kizazi kijacho — hujengwa juu ya kweli.

TAFAKARI

- » Ni uwongo gani katika maisha yako mwenye anayetegemea kwamba hautakukuta?
- » Ni uwongo gani wa kinfumo au wa vizazi ambao tayari umekufikia familia, jamii, au taifa unalokuwa sehemu yake?
- » Amani halisi — iliyojengwa juu ya kweli, si juu ya kuigiza kwake — ingeonekana vipi katika uhusiano mmoja mahususi?

Sitangoja uwongo unikute. Nachagua kweli sasa —
ninapokuwa bado nina uchaguzi.

SEHEMU YA PILI

UWONGO TUNAOUAMBIANA

*Kabila, taifa, utamaduni — na vita ambavyo havikuwa
vya lazima*

SURA YA NNE

...

TUMEUMBWA KUKAMILISHANA, SI KUSHINDANA

*Kutoelewana kwa gharama kubwa zaidi katika historia ya
binadamu*

Tuliubuniwa kukamilishana. Badala yake tumechagua kushindana.

*« Naye alifanya mataifa yote ya watu, watoke damu
moja, wakae juu ya uso wa dunia wote, akiisha
kuwapimia nyakati zilizoagizwa tangu zamani, na mipaka
ya makao yao; ili wamtafute Bwana, hata labda
wampapase, wampate. »*

(Matendo 17:26-27)

Damu moja. Asili moja. Muumba mmoja. Kila binadamu katika sayari hii alitoka chanzo kilekile na akafanyizwa kwa mfano uleule. Tofauti zilizopo baina yetu hazikukusudiwa kuwa msingi wa madaraja ya utawala. Zimekusudiwa kuwa msingi wa mchango.

Kanuni ya mwili

« Kwa maana kama vile mwili ni mmoja tena una viungo vingi, na viungo vyote vya mwili huo mmoja ingawa ni vingi, ni mwili mmoja... Jicho haliwezi kuambia mkono, Sina haja nawe! »

(1 Wakorintho 12:12, 21-22)

Tunachokiita ukabila, itikadi ya kitaifa, ubaguzi wa rangi, na uzao wa madhehebu, katika mwili wa wanadamu ni kutofanya kazi kwa viungo. Ni kile kinachotokea wakati viungo vilivyoundwa kukamilishana vinapoamua badala yake kushindana.

KWELI MTUPU

Huwezi kushinda uwongo wa ukabila kwa kuchukua utawala wa kabila moja na kuubadilisha kwa wa kabila jingine. Uwongo ni muundo wa madaraja yenyewe — si ni kabila gani liko juu yake. Njia pekee ya kutoka ni kukataa wazo hilo zima.

TAFAKARI

- » Katika maeneo gani ya maisha yako unaendelea kushindana na mtu uliyeundwa kumkamilisha?
- » Ni uwongo gani kuhusu kabila jingine, taifa jingine, au utamaduni mwingine ulio urithi bila kuupima kamwe?
- » Je kikundi chako kina kitu gani ambacho dunia inahitaji — na kinachohitaji nini kutoka kwa wengine?

Niliumbwa kukamilisha, si kushindana. Nachagua kuishi kweli hiyo, haijalishi utamaduni unaonizunguka unachagua nini.

SURA YA TANO

UWONGO KUHUSU YULE MWINGINE

*Jinsi kupoteza utu kufanya kazi — na kwa nini mwishoni daima
huishia kwa njia ile ile*

Kuna michakato mahususi sana ambayo watu wa kawaida huja kufanya uovu usiu wa kawaida kwa kila mmoja. Haitokee ghafla. Hutokea kwa hatua. Na kila hatua, uwongo unahitajika.

Watafiti wanaosoma mauaji ya kimbari — Holokosti, Rwanda, Kambodia, Bosnia, Darfur — wanaona mfumo uleule katika mataamuzi na karne. Huanza kwa lugha. Wanazi hawakuanza kwa kujenga vyumba vya gesi. Walianza kwa kuwaita Wayahudi wadudu wa kuoza. Mwaka 1994, redio ya nguvu ya Wahutu iliwaita Watutsi inyenzi — mende — kwa miezi kabla ya kuua kuanza.

MFANO

Kupoteza utu ni kitangulizi cha ukatili, daima. Hii ndiyo sababu lugha inayotumiwa kuhusu kikundi chochote — katika vyombo vya habari, siasa, au mazingira ya dini — ni muhimu mno: maneno ndiyo ujenzi wa akili unaotangulia kazi ya mikonono.

Uwongo unapovaa kilemba — itikadi kali ya Kiislamu nchini Naijeria na mbali

Acha niwe wazi. Uislamu, kwa kiini chake, ni jadi inayowaita wafuasi wake kwenye kuabudu Mungu mmoja na kutafuta haki, rehema, na amani. Ninachoshughulika hapa ni itikali mahususi, iliyoandikwa, iliyopotoka kitaaluma, iliyotumiwa kama silaha kisiasa, ambayo imeteka lugha ya Kiislamu ili kuhalalisha kupoteza utu kwa watu waliofanyizwa kwa mfano wa Mungu.

UWONGO UMEFICHULIWA

Jina kafir au mushrik, linapotumiwa kama silaha na itikadi kali, si hukumu ya kitheolojia. Ni chombo cha kupoteza utu — sawa na « wadudu » katika Ujerumani wa miaka ya 1930. Kifungashio ni cha kidini. Yaliyomo ni uwongo uleule wa zamani.

Neno kwa wadhamini

Nataka kuongea na wale wanaotoa fedha, silaha, uwezesaji, na ulinzi wa kisiasa kwa harakati kali. Mlango wa kweli bado uko wazi. Pitia humo wakati unaweza.

Neno kwa wafuasi

Wengi wenu hamkuchagua itikadi hii kutoka nafasi ya uhuru wa habari kamili. Mliingizwaje — wakati mwingine huko utotoni, katika miaka inayoumba kabisa na ya udhaifu kabisa ya maisha yenu. Hamkupewa kamwe upande mwingine wa hoja. Lakini sasa mnajua. Na swali linalofuata ndilo la maana kabisa lililoko kwenu.

Toleo la kila siku

Wengi wetu hatujawahi kujihusisha na itikadi kali iliyopangwa. Lakini wengi wetu tumehusika katika toleo la kila siku la kupoteza utu — lile linalofanya kazi kwenye machapisho ya mitandao ya kijamii, mazungumzo ya mezani, jumbe za vikundi vya WhatsApp. Marekebisho si mpango wala sera. Ni kukutana.

TAFAKARI

- » Ni nani uliyempungulia katika kategoria badala ya kumwona kama binadamu kamili?
- » Je unatumia lugha gani — hadharani au kwa siri — kuhusu watu usiobaliana nao?
- » Ni lini mara ya mwisho ulikuwa na mazungumzo ya kweli na mtu aliyekuwa na historia tofauti sana na yako?

Nitarejesha utu wa watu niliofundishwa kuwaogopa. Uwongo wa ukuo wao ni mdogo unaishia kwangu mimi.

SEHEMU YA TATU

KWELI INAYOWEKA HURU

*Yesu ni nani, alisema nini, na kwa nini hilo hubadilisha
kila kitu*

SURA YA SITA

MIMI NDIYE KWELI

Dai la ajabu zaidi ambalo mtu yeyote amewahi kufanya

Hakuna mtu katika historia ya binadamu aliyewahi kufanya dai ambalo Yesu wa Nazareti alifanya usiku kabla ya kufa kwake. Dai hilo halikuwa taarifa kuhusu kweli. Lilikuwa dai la utambulisho:

« Mimi ndimi njia, na kweli, na uzima; mtu haji kwa

Baba ila kwa njia yangu. »

(Yohana 14:6)

Hakusema: ninafundisha kweli. Alisema: mimi ndimi kweli. Madhara ya hilo ni, ama mambo muhimu zaidi yaliyowahi kusemwa, ama ya kiburi zaidi. Hakuna nafasi ya kati ya starehe. C. S. Lewis aliweka hoja hivi: chaguzi ni Bwana, Mwongo, au Mpumbavu.

Inamaanisha nini kweli kuwa Mtu

Kama kweli ni kanuni tu au sheria tu — basi uhusiano wetu nayo ni wa kiakili. Lakini kama kweli ni Mtu — Mtu wa hai, aliyeko, wa mahusiano, ambaye pia ndiye nguvu ya kuumba nyuma ya ukweli wote — basi uhusiano wetu na kweli ni tofauti kabisa. Si uti tu. Ni ushirika.

KIDokezo cha Kichungaji

Hii ndiyo sababu kubadilisha tabia bila kugeuzwa kunakoshindika. Mtu anayemjua Kweli — aliyekutana na Yesu na kubadilishwa na kukutana kule — hubeba chanzo cha kweli ndani yake. Uaminifu si mchezo wa kuigiza. Ni kufurika kutoka ndani.

Mkuu wa Amani

« Kwa kuwa mtoto amezaliwa kwetu, mwana ametujazwa; na ufalme utakuwa juu ya bega lake; jina lake litaitwa Ajabu, Mshauri, Mungu Mwenyezi, Baba wa Milele, Mkuu wa Amani. »

(Isaya 9:6)

Amani si kutokuwepo kwa migogoro. Ni kuwepo kwa Kweli. Na Kweli ana jina.

TAFAKARI

- » Je umewahi kupambana kwa dhati na dai Yesu alilofanya — « mimi ndimi kweli »?
- » Inamaanisha nini kwako kuwa katika uhusiano na Kweli, badala ya kujaribu tu kuikelekeza?
- » Ni sehemu gani ya maisha yako umekuwa ukitafuta amani mahali ambapo haingezea kutoka?

**Nitakutana na Kweli kama Mtu, si kusimamia kama kanuni.
Kila kitu kingine hutokana na hilo.**

SURA YA SABA

...

KWELI ITAWAWEKA HURU

Hili linamaanisha nini kweli — na uhuru huaghalikia kiasi gani

Sentensi moja iliyonukuliwa sana katika historia ya binadamu. Moja iliyo eleweka kidogo kuliko nyingine.

*« Nanyi mtaijua kweli, na kweli hiyo itawafanya mwe
huru. »*

(Yohana 8:32)

Tunaiweka aya hii kwenye nembo za vyyo vikuu. Tunainukuu katika hotuba za kisiasa. Tunaitumia kumaanisha: kupata habari ni ukombozi. Lakini hakuna mojawapo ya mambo hayo aliyomaanisha Yesu.

*« Amin, amin, nawaambia, Kila afanyaye dhambi ni
mtumwa wa dhambi. »*

(Yohana 8:34)

Uhuru aliozungumzia hakuwa wa kisiasa. Ulikuwa ukombozi kutoka utumwani wa ndani ambao kila binadamu anazaliwa nao — utumwani wa asili iliyoinama kuelekea udanganyifu, kuelekea kujilinda.

Uhuru huaghalikia kiasi gani

Uhuru kutoka kwa uwongo hauwi bure. Mtu anayeacha kudumisha uwongo ndani ya ndoa yake atakabiliana na mazungumzo yenye maumivu ambayo yameahirishwa kwa miaka. Hayo si gharama ya kusema kweli. Ni gharama za uongo ulioitangulia, sasa ikifikia muda wake wa kulipwa.

Gharama ya kweli daima ni ndogo kuliko gharama ya uwongo. Tofauti ni kwamba gharama ya kweli hulipwa mapema; gharama ya uwongo hulipwa baadaye — pamoja na riba inayokua, kwa wakati mbaya zaidi unaowezekana.

Uhuru mahususi wa kunga

Yakobo 5:16: « Basi, mkiri dhambi zenu ninyi kwa ninyi, na kuombeana, mpate kuponywa. » Angalia neno hilo: uponyajwe. Si kusamehewa tu. Kuponywa. Kuna aina maalum ya uponyaji inayopatikana tu wakati mambo yaliyofichwa yanapoletwa nuruni.

TAFAKARI

- » Ni uwongo gani unaoudumisha ambao unakula nguvu zaidi kuliko unavyokubali?
- » Inamaanisha nini kuuleta nuruni?
- » Uhuru halisi unaofanana vipi katika maisha yako mahususi?

Nachagua uhuru kweli hutoa, nikijua kuwa bei ni halisi — na kuwa inastahili kila senti.

SEHEMU YA NNE

KUISHI KWELI

*Maisha yaliyojengwa juu ya kweli huonekana vipi kweli
kweli*

SURA YA NANE

...

UADILIFU — MAISHA YASIYOGAWANYIKA

Inamaanisha nini wakati ndani na nje vilingana

Neno uadilifu limetokana na mizizi iyoiyo na neno namba nzima. Namba nzima: haigawanyiki, imekamilika yenyewe. Mtu wa uadilifu ni mtu ambaye kile kinachoonekana nje na kile kilicho kweli ndani ni kitu kimoja.

Uadilifu si ukamilifu. Si kutokuwa na makosa. Ni kutokuwa na makosa ya siri — au angalau kuwa na unyenyekevu na ujasiri wa kukabiliana na yale unayoyagundua.

Matatizo matatu ya uadilifu

Jaribio la kwanza: unafanya nini wakati hakuna mtu anayekuona?

Tabia hujengwa katika nyakati zisizo na hadhira. Si katika kikao cha bodi wala mahubiri ya Jumapili — bali katika gari peke yake, kwenye barua pepe ambayo hakuna mtu ataiona. Kile unachofanya huko, kwa uthabiti, kwa miaka, ndicho wewe ulivyo kweli.

Jaribio la pili: unafanya nini wakati gharama ni halisi?

Uaminifu ambao haugarami kitu si fadhila. Ni urahisi tu. Jaribio halisi ni wakati kusema kweli kunamaanisha kupoteza kitu: mkataba, uhusiano, nafasi, ruzuku ya kukubaliwa.

Jaribio la tatu: unafanya nini wakati uwongo unapatikana na hakuna mtu angejua?

Katika nyakati hizi za kawaida, zisizo na tao, zisizo na mtu anayekuona, mtu wa uadilifu na mtu wa urahisi hutengana kimya kimya. Na kusanyika kwa machaguwo hayo madogo ni, ama maisha ya uadilifu — ama maisha ya mmomonyoko wake hatua kwa hatua.

JARIBIO LA VITENDO

Pitia tena siku saba zilizopita. Pengo lilifunguka wapi kati ya kile ulichojionyesha na kile kilichokuwa kweli? Si kujilaani — kujijua. Huwezi kufunga pengo ambalo unakataa kulikubali.

Uadilifu katika uongozi

Uadilifu wa kiongozi huweka ghorofa ya juu ya uadilifu wa jamii anayoiongoza. Uongozi hutengeneza miundo ya ruhusa. Kile kiongozi anachofanya, mfumo huruhusu. Kile kiongozi anachostahimili, utamaduni hufanya kuwa kawaida.

TAFAKARI

- » Pengo lako la sasa ni lipi kati ya wewe wa hadharani na wewe wa binafsi?
- » Ungefanya nini tofauti siku saba zijazo kama ungeamua kuishi bila pengo lolote?
- » Kama unaongoza chochote — familia, timu, jamii — uadilifu wako wa binafsi unawagharimia au kuwapa nini watu wanaokufuata?

Nitalifunga pengo. Si mara moja — lakini leo, chaguwo moja
baada ya nyingine, nachagua maisha yasiyogawanyika.

SURA YA TISA

...

KWELI KATIKA MAHUSIANO

Uwanja wa vita wa ndani kabisa wa uwongo na upendo

Kila uhusiano katika maisha yako umejengwa juu ya moja ya misingi miwili: kweli, au kuigiza kweli. Na misingi hiyo, ingawa inaweza kuonekana sawa sawa kutoka nje katika hatua za mwanzo, hutoa majengo tofauti kabisa kadiri muda unavyokwenda.

Ukimya unaongo

Si kila uwongo husemwa kwa mdomo. Baadhi ya uongo mbaia kuliko wote hudumishwa kwa ukimya. Ukimya ambao haurekebishi kutoelewana kwa sababu kurekebisha kungekuwa kisicho na starehe.

MITHALI 27:6

« Maumivu ya rafiki yanaaminika; lakini mabusu ya adui ni mengi. »
Rafiki wa uaminifu anayekujeruhi na kweli anakufanyia zaidi kuliko mwenye kukunonoa anayeiacha jeraha bila matibabu.

Ndoa na uwongo

Ndoa nyingi zinazovunjika hazivunjiki kwa sababu ya usaliti mmoja mkubwa. Huvunjika kwa sababu ya miaka ya uongo mdogo mdogo ambao haujawahi kushughulikiwa. Ndoa inayodumu ni ile ambayo wote wawili wamekubaliana — kwa maneno au kwa mazoea ya kutamaduni — kwamba hapa kweli inapatikana.

Kitendo cha upendo cha ndani kabisa si cha kimwili.
Ni utayari wa kujulikana kikamilifu — na utayari wa
kumjua kikamilifu — bila ulinzi wa uwongo.

Kweli na msamaha

Msamaha si kujifanya kwamba kosa halikufanyika. Ni uamuzi wa kweli, wa kuchagua, ambao mara nyingi hugharamika, wa kumwacha mtu mwingine huru kutoka deni ambalo kosa lilizaa. Si kwa sababu anastahili — bali kwa sababu kubeba deni hilo kunakuharibia wewe.

TAFAKARI

- » Katika ipi ya mahusiano yako makuu kuigiza kweli kumebadilisha kweli yenyewe?
- » Ni mazungumzo gani ya uaminifu umekuwa ukiyachelea?
- » Je kuna uhusiano katika maisha yako ambao msamaha unahitajika?

Nitaleta kweli katika mahusiano yangu kwa makini, kwa
upendo, kwa uthabiti.

SURA YA KUMI

KWELI KATIKA TAASISI

*Mifumo inapoongo — na kile kinachowakuta watu walio ndani
yake*

Watu binafsi huongo. Lakini taasisi huongo kwa njia tofauti — kwa ufikiaji mkubwa zaidi, matokeo makuu zaidi, na upinzani mkubwa zaidi wa kuhitajika kuwajibika. Taasisi inapoongo, uwongo huwa wa kimfumo. Haumilikiwi tena na mtu yeyote binafsi.

Kanisa

Lazima nianze hapa. Kanisa — taasisi ninayoipenda na kuitumikia — limewahi, katika historia yake na wakati mwingine katika sasa lake, kutumia kweli kama silaha badala ya zawadi. Kile kilichofanywa kwako katika jina la Mungu hakikuwa cha Mungu. Lilikuwa uwongo uliosemwa katika jina lake.

Neno kwa waliojeruhiwa

Kwa kila mtu aliyeacha kanisa kwa sababu kanisa lilimjeruhi: maumivu yako ni ya kweli. Lakini mahali pekee unapoweza kuponywa kikamilifu kutokana na kile kanisa lililokufanyia bado ni kanisa. Si jengo lililile. Si watu walewale. Bali Mwili wa Kristo wa kweli, wa unyenyekevu, unao sema kweli.

Neno kwa wachungaji wenzangu

Baadhi yenu munasoma haya na mkajitambua. Si kwa kiburi cha kile mnachojenga — bali kwa wasiwasi wa kimya wa mtu anayejua kwamba umbali kati ya anachohubiri na anachofanya umekuwa mkubwa kuliko anavyokubali. Tubuni. Si kwa kuigiza — kwa kweli.

Serikali

Serikali huongo. Hii si uchochezi — ni ukweli ulioandikwa, unaojirudia, unapita katika tamaduni zote. Mamlaka, yasipowajibika kwa kweli, huelekea kusimamia ukweli badala ya kuripoti ukweli.

Unaweza kufanya nini

Huenda hauko katika nafasi ya kubadilisha serikali au kurekebisha kanisa zima. Lakini unaweza kuwa katika nafasi ya kukataa kueneza uwongo wa kitaasisi katika kona yako ndogo ya taasisi. Ya kutaja kile unachokiona. Hicho si kidogo. Ndivyo daima huanza.

TAFAKARI

- » Ni uwongo gani wa kitaasisi unaoshiriki kwa ukimya wako au kwa utii wako sasa hivi?
- » Ungegharamika nini kutaja kile unachokiona?
- » Ni nani katika historia aliyelipa gharama ya kusema kweli ya kitaasisi kwa njia iliyobadilisha mambo?

Nitataja kile ninachokiona katika taasisi ninazokuwa sehemu yake — hata wakati ukimya ni rahisi zaidi na kweli inagharimu.

SEHEMU YA TANO

DUNIA AMBAYO KWELI INAWEZA KUJENGA

*Amani, upatanisho, na mustakabali ambao bado
unawezekana*

SURA YA KUMI NA MOJA

...

UWONGO UNAPOKUWA VITA — HABARI YA BIAFRA

*Kinachotokea wakati taifa linakataa kukabiliana na kile
lililofanya*

Uwongo kuhusu kile kilichotokea kati ya 1967 na 1970 bado unaharibu nchi. Na kukataa kusema kweli kuhusu hilo hakulindi umoja wa Naijeria. Unauporomosha polepole.

Vita na asili yake

Vita vya wenyewe kwa wenyewe vya Naijeria vilianza tarehe 6 Julai 1967. Viliisha tarehe 15 Januari 1970. Katika miezi ile thelathini, kati ya watu milioni moja na milioni tatu walikufa. Wengi wa waliokufa walikuwa raia. Wengi walikuwa watoto. Hawakufa vitani. Walikufa kwa njaa — kwa mpango, kama matokeo ya kuzingira msafara wa chakula ambayo ilikuwa chombo cha makusudi cha mkakati wa vita vya serikali kuu.

JUA HILI

Vita hivyo havikuwa vita kati ya Waislamu na Wakristo. Jenerali Gowon, kamanda wa serikali kuu, alikuwa Mkristo kutoka Ukanda wa Kati. Vita vilikuwa kuhusu nguvu za kisiasa, hofu ya kikabila, na ujenzi wa taifa la baada ya ukoloni ambalo halijawai kupangwa kuwahudumia watu wake wote kwa usawa.

Mwisho ambao haukukamilika

Jenerali Yakubu Gowon alitangaza kwa maneno maarufu: « Hakuna mshindi, hakuna aliyeshindwa. » Kisha — mazungumzo ya kitaifa yalisimama kabisa. Hakukuwa na tume za kweli. Hakukuwa na mashujaa wa kumbukumbu kwa waliokufa. Hakukuwa na makaburi yenye majina. Msimamo rasmi ulikuwa: imeisha, tuendele mbele. Lakini huwezi kuondoka kutoka kitu ambacho hujakipitia.

Serikali kuu ilishinda vita lakini ilipoteza amani.
Majeraha yasiyoshughulikiwa, katika vizazi na vizazi,
daima hupata njia ya kurudi juu.

Neno kwa serikali ya Naijeria

Huwezi kuendelea kulichukulia hili kama tatizo la usalama. Kwa mizizi ni tatizo la kweli. Jibu ni mchakato wa kweli, ulipangwa, wa kweli na upatanisho unaoitwa na serikali yenyewe — kazi halisi, yenye maumivu, ya gharama, ya lazima, ya kukabiliana kwa uaminifu kama taifa.

Upatanisho wa kweli bado unawezekana

Naijeria si Rwanda. Miaka hamsini na mitano ya kuishi pamoja — isiyo kamili na inayopingwa, lakini halisi. Nchi inaweza kuokolewa. Lakini si kwa kujifanya jeraha halipo. Inaweza kuokolewa kwa kweli.

Vita vilikwisha mwaka 1970. Amani haijawahi kujengwa kikamilifu. Haijachelewa kuanza.

TAFAKARI

- » Unafahamu nini kuhusu vita vya Biafra — na nini umeambiwa usihoji kuhusu?
- » Katika jamii yako, jeraha lipi lisiloshughulikiwa unalipitisha kizazi kijacho kabla ya kulishughulikia?
- » Inamaanisha nini kwako kuwa sehemu ya wanaosema kweli, badala ya sehemu ya wanaoweka ukimya?

Uponyaji wa Naijeria unaanza na kweli ambayo Naijeria bado hajasema. Nitakuwa sehemu ya wanaosema, si wa wanaoficha.

SURA YA KUMI NA MBILI

...

UPATANISHO — NJIA PEKEE YA KUPITIA

Amani halisi kati ya watu inahitaji nini kweli kweli

Upatanisho halisi ni kazi ngumu zaidi ya kisiasa, ya mahusiano, na ya kiroho inayopatikana kwa wanadamu. Unahitaji kweli — kweli nzima, iliyotajwa kwa uaminifu, iliyosikiwa kikamilifu. Unahitaji kutambuliwa. Unahitaji uwajibikaji halisi.

Afrika Kusini

Tume ya Kweli na Upatanisho katika Afrika Kusini ya baada ya ubaguzi wa rangi haikuwa mkamilifu. Lakini iliwakilisha chaguo: kujaribu kusema kweli halisi badala ya kusahaulishwa kwa jumla au vurugu za kulipiza kisasi. Tume ilisema: kweli ndiyo mahali pa kuanzia. Huwezi kujenga kitu halisi bila hicho.

Rwanda

Nchini Rwanda, mahakama za gacaca — michakato ya kusema kweli ya ngazi ya jamii, iliyopigwa mfano wa jadi — ilishughulikia karibu kesi milioni mbili katika miaka kumi baada ya mauaji ya kimbari. Ilizaa kitu ambacho mahakama ya kimataifa haikuweza: kurudisha ushuhuda na haki kwa jamii ambako madhara yalifanyika.

Amani bila kweli si amani. Ni kusitisha mapigano. Na kusitisha mapigano huisha. Amani iliyojengwa kweli ndiyo pekee inayoweza kuishi zaidi ya watu walioijenga.

Ya kibinafsi na ya kisiasa

Kile kilicho kweli katika kiwango cha kitaifa ni kweli katika kiwango cha mahusiano. Familia ambayo hajawahi kuzungumza kile kilichotokea ni familia iliyo katika kusitisha mapigano. Njia pekee ya kufika ng'ambo ni kupitia. Yesu — Mkuu wa Amani, Kweli — amekuwa akifanya kazi hii tangu kabla hatujajua kwamba inahitaji kufanywa.

TAFAKARI

- » Wapi katika mahusiano yako ya kibinafsi kuna jeraha lililofunikwa badala ya kushughulikiwa kweli?
- » Upatanisho halisi unahitaji nini kutoka kwako katika hali hiyo?
- » Inamaanisha nini kumamini Yesu — Mkuu wa Amani — kwa uhusiano ulioharibika ambao unaonekana haukarekebishiki?

Nitafanya kazi ngumu ya upatanisho halisi — si kuigiza kwake.

SURA YA KUMI NA TATO

...

DUNIA BILA UONGO

Si ndoto mbali — bali mwelekeo

Sina upuzi wa kukuhakikishia dunia bila uongo. Uwongo ulio kongwe kama bustani yenyewe, na unasikika sana kama habari za leo asubuhi. Lakini najua kuwa mwelekeo ni muhimu hata wakati hatujafika mwishoni.

Kweli zaidi huzaa nini

Aminifu.

Mali ya kijamii ya thamani kubwa kuliko zote. Kitu kinachopunguza gharama za ubadilishaji katika uchumi, kinachozidisha mahusiano katika jamii, kinachofanya utawala kuwezekana.

Utu.

Kila binadamu anastahili kuishi katika ukweli ulio kweli. Kila binadamu anastahili habari za uaminifu kuhusu hali yake, maoni ya uaminifu kuhusu utendaji wake, upendo wa uaminifu.

Jumuiya halisi.

Si kuigiza umoja juu ya migongano iliyozuilwa chini. Jumuiya halisi ya watu ambao wamekuwa waaminifu kwa kila mmoja — na ambao wamechagua, kwa kufahamiana kikamilifu, kujenga pamoja hata hivyo.

Amani.

Si kutokuwepo kwa migogoro — bali kuwepo kwa hali ambayo migogoro inaweza kutajwa, kushughulikiwa, na kutatuliwa — badala ya kuzuiliwa na kupitishwa vizazi.

Dunia tunayoitaka ni dunia ambayo kweli hujenga.
Na kweli huijenga mtu mmoja, mazungumzo moja,
kitendo kimoja cha ujasiri cha uaminifu kwa wakati.

Huwezi kurekebisha Umoja wa Mataifa. Huenda huwezi kurekebisha serikali yako au kanisa lako zima. Lakini unaweza kuchagua kweli ndani ya nyumba yako leo. Na kama watu wa kutosha watafanya chaguwo hilo — watu wa kawaida, katika maeneo ya kawaida, bila makelele — dunia hubadilika. Daima imebadilika hivyo.

TAFAKARI

- » Ni mabadiliko gani mahususi unaweza kufanya wiki hii kuelekea kweli zaidi katika maisha yako?
- » Ni nani katika mduara wako wa ushawishi anahitaji kukusikia ukichagua kweli badala ya kuigiza?
- » Dunia yenye kweli zaidi ndani yake ingeonekana vipi, ikianzia hapo ulipo hasa?

Nachagua kweli — si kwa sababu ni rahisi, bali kwa sababu ndiyo kitu pekee kinachojenga kile kinachodumu.

HITIMISHO — UWONGO UNAISHIA HAPA

Tulianza bustanini. Kwa swali ambalo halikuwa swali. Kwa uwongo uliovaliwa mavazi ya ukombozi. Uwongo ulichukua karibu kila kitu. Ulichukua uwazi ulikuwepo kati ya wanadamu wawili wa kwanza na kuubadilisha na kujificha. Uliianza mlolongo wa mmenyuko ambao haujawahi kusimama kikamilifu.

Uwongo umekuwa mzaji mkuu. Umejenga milki na kuangamiza. Lakini haujawahi kujenga amani. Hata mara moja. Mahali popote. Kwa mtu yeyote.

Kwa sababu amani si kitu kinachoweza kutengenezwa kutoka udanganyifu. Ni hali mahususi, imara, endelevu ya maisha — na ya dunia — yaliyopangwa sawasawa na ukweli. Na ukweli, katika kina chake kirefu zaidi, si kanuni wala kigezo. Ukweli ni Mtu.

Yule aliyesema: Mimi ndimi njia, na kweli, na uzima. Yule aliyeingia katika dunia ambayo uwongo uliifanya na kukataa kushiriki ndani yake. Aliyesema kweli wakati ilipomgharimu kila kitu. Aliyefufuka siku ya tatu kama ushahidi kwamba kweli, kweli halisi, ni mkuu kuliko uwongo.

Na sasa anatangaza mwaliko uleule ambao daima amekuwa akiutawanyia:

*« Nanyi mtaijua kweli, na kweli hiyo itawafanya mwe
huru. »*

(Yohana 8:32)

Uwongo huishia pale unapoamua kuisha. Katika maisha yako, katika mahusiano yako, katika kona yako ya dunia. Uamuzi huo ni wako. Ufanye leo.

— Timilehin Idowu

Festac Town, Lagos, NaijERIA, 2026

UKAGUZI WA UKWELI WA SIKU 30

Kwa sababu kutaja uwongo ndiyo mwanzo wa mwisho wake.

WIKI YA 1 — TAJA UWONGO

Siku ya 1-3: Hesabu ya kibinafsi

Kaa peke yako — bila simu, bila vikwazo — na ulize: ni uwongo gani unaouishi nao sasa hivi? Uandike. Usihariri. Ni kutaja tu. Uliza swali la pili: nimekubeba kwa muda gani? Kumenigharimu nini?

Siku ya 4-7: Hesabu ya mahusiano

Pima mahusiano yako matatu makuu. Katika kila mmoja, uliza: je kuna kweli inayohitaji kusemwa ambayo haijasemwa?

WIKI YA 2 — FUATA MIZIZI

Siku ya 8-10: Hesabu ya kitamaduni

Ni uongo gani ulio urithi kutoka kwa familia yako, kabila lako, taifa lako, kizazi chako? Andika uwongo mmoja ulio urithi. Fuata umetoka wapi. Uliza kama kweli ni kweli.

Siku ya 11-14: Ukaguzi wa kujidanganya

Mwulize mtu anayekufahamu vizuri: « Unadhani si mwenye uaminifu kwa nafsi yangu kuhusu nini? » Sikiliza bila kujitetea. Kaa na hayo masaa ishirini na nne kabla hujajibu.

WIKI YA 3 — CHAGUA KWELI

Siku ya 15-17: Mazungumzo

Fanya mazungumzo ya uaminifu ambayo umekuwa ukiyachelea. Si makubwa kuliko yote — yale yanayowezezana wiki hii. Jiandae. Sema kweli kwa makini.

Siku ya 18-21: Uwongo wa taasisi

Tambua uwongo mmoja katika mfumo au taasisi unayokuwa sehemu yake. Ni kutaja tu kwa uwazi. Uliza: ingeonekana vipi kukataa kueneza uwongo huu katika kona yangu ndogo?

WIKI YA 4 — JENGA JUU YA KWELI

Siku ya 22-25: Upatanisho

Je kuna uhusiano ambapo kweli inahitaji kutangulia upatanisho? Mtaje mtu. Itaje kweli. Anza mchakato — hata kama ni barua tu ambayo bado hujaituma.

Siku ya 26-28: Kukutana

Tumia muda na Yesu — Kweli. Soma Yohana 14-17 polepole. Mwulize: ninaishi katika uwongo wapi? Andika unachosikia.

Siku ya 29-30: Kujitoa upya

Pitia siku 30. Kilihubadilika nini? Andika ahadi yako ya kweli — sentensi moja. Iweke mahali utaiona kila siku.

Uwongo unaishia hapa — katika maisha yangu, katika mahusiano yangu, katika kona yangu ya dunia. Kuanzia leo.

SHUKRANI

Kila kitabu kuhusu kweli ni, kwa ufafanuzi, ungamo la kibinafsi. Huwezi kuandika kwa uaminifu kuhusu uongo bila kutambua ufahamu wako binafsi nao. Ninashukuru kwa neema iliyofanya kuandika kuwezekana.

Kwa mke wangu Oluwakemi — uadilifu wako umekuwa, katika miaka yote tuliyoshiriki, ushuhuda wa kutamaduni na wa kusisitiza wa kila kitu kitabu hiki kinachotetea. Husemi zaidi ya unachomaanisha, na unamaanisha kila unachosema.

Kwa Mojolaoluwa, Olaoluwatitomi na OluwafoyinSolami — nimeandika haya ili mpate lugha ya kitu ambacho dunia kitawajaribu nacho mara kwa mara. Chagueni kweli, hata inapogharimu. Hasa inapogharimu.

Kwa kila kiongozi atakayesoma haya na kutambua taasisi yake katika kurasa hizi — kutambua ndicho chanzo.

Kwa timu ya Flourish Playhouse na Worship Nation International Church, Festac Town — asanteni.

Kwa mataifa, makabila, jamii, na familia zinazochagua kweli badala ya hadithi za kujifariji — kazi hii inastahili. Msiache.

Na kwa Yeye aliye Kweli — kitabu hiki ni chako. Nimekikabidhi kizuri changu chote. Wewe hufanya kila kitu kuwa kizuri zaidi.

KUHUSU MWANDISHI

Timilehin Idowu — Timi kwa wanaomfahamu — ni mume wa Oluwakemi, baba wa watatu, na mwanzilishi mwenzie wa Flourish Playhouse, moja ya shule bora za msingi za Lagos, iliyoko Festac Town.

Anahudumu kama mchungaji katika Worship Nation International Church, Festac Town, na hujitoa katika maisha ya vijana kama mshauri, mzungumzaji, mkutanishaji wa Teenspreneurship, na mwandishi wa mabadiliko. Kusudi lake: kuwasaidia watu wa umri wote kugundua kusudi lao, kujenga tabia zao, na kutafuta ukuu kwa hekima, ujasiri, na aina ya imani isiyotikisika.

Anaandika kwa sababu dunia inahitaji kweli isemwe na watu ambao wenyewe wamekuwa na kukabiliana kwao kwa dhati na uwongo. Anaandika kama shahidi, si kama hakimumu. Naye anaandika, daima, kwa msadikiko kwamba Kweli ni Mtu — na Mtu huyu bado yuko katika biashara ya kuwaweka watu huru.

Mawasiliano: thekingdomlifestyle.org

MFULULIZO WA DEVENIR GRAND

Huu si mfululizo tu. Ni harakati.

Kitabu cha 1 — I Must Blow

Jambo ambalo kila kijana lazima ajue kabla ya kufukuza mafanikio.
Utambulisho • Tabia • Kusudi • Mchakato

Kitabu cha 2 — I Am the Champion

Mashujaa hujengwa, hawazaliwi. Nidhamu • Umahiri • Uthabiti •
Ustahimilivu

Kitabu cha 3 — I Will Be Rich and Famous

Jinsi ya kuunda thamani, kuvutia fursa, na kutengeneza utamaduni.
Mali • Ushawishi • Ujasiriamali • Urithi

Kitabu cha 4 — Don't Scroll Past This

Walichoweza kufundisha wanafunzi wa kale kizazi kilichoshuhudia
kila kitu. Tabia • Vizazi • Ushauri • Urithi

Kitabu cha 5 — LIFE: The Journey

Hakuna aliyekuambia kuwa ingehisi hivi — lakini hapa tutazungumza
kuhusu hilo kwa uaminifu. Maisha • Utambulisho • Kusudi • Urithi

Kitabu cha 6 — The Truth About Lie

Uwongo daima hukukuta. Swali pekee ni kama utakuwepo pale
utakapokukuta. Kweli • Amani • Uadilifu • Upatanisho

Mawasiliano: thekingdomlifestyle.org